



Sygn. akt II UK 187/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Andrzej Wasilewski (sprawozdawca)

Protokolant Halina Kurek

w sprawie z wniosku K.K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 27 kwietnia 2005 r.,

kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.

z dnia 20 maja 2004 r., sygn. akt III AUa .../03,

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z dnia 20 maja 2004 r. (III AUa .../03) oddalił apelację wnioskodawcy – K.K. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 grudnia 2002 r. (XIV U .../00), oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – II Oddział w W. z dnia 31 stycznia 2000 r.

odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny w W. stwierdził, że w świetle przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) w toku postępowania sądowego w rozpoznawanej sprawie ustalono wprawdzie, że sytuacja faktyczna wnioskodawcy „zmieniła się w porównaniu ze stanem stwierdzonym przez organ rentowy do tego stopnia, że biegły chirurg-ortopeda stwierdził u K.K. całkowitą niezdolność do pracy w okresie od dnia 25 lutego 2001 r. do dnia 28 lutego 2002 r., a ponadto z przyczyn neurologicznych inny biegły stwierdził częściową niezdolność do pracy od dnia 21 października 2001 r., która miała związek ze stanem rozpoznany przez lekarza orzecznika, to jednak brak wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego okazał się decydujący dla odmowy przyznania wnioskodawcy prawa do renty. Powyższa ocena wiąże się z nową regulacją prawną wprowadzoną przez dodanie do art. 57 ustępu 2 stanowiącego, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. A zatem w przypadku stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy nie jest wymagane, aby powstała ona w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania takiego okresu, ale pozostał wymóg posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wymienionego w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58. Dla wnioskodawcy ten wymagany okres to 5 lat. Jednak tego okresu, który powinien przypadać w dziesięcioleciu liczonym pomiędzy 26 lutego 1991 r. a 25 lutego 2001 r. K. K. nie ma. Przedstawione dokumenty świadczą o tym, że legitymuje się on okresem wynoszącym 4 lata 4 miesiące i 13 dni. W tym miejscu podkreślić należy, że zgodnie z art. 5 ust. 4 powołanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenie emerytalne i rentowe, nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Przytoczony przepis stosuje się odpowiednio wobec ubezpieczonych zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenie społeczne za okres przypadający przed dniem wejścia w życie ustawy.”

W kasacji od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 20 maja 2004 r. pełnomocnik wnioskodawcy zarzucił naruszenie art. 57 ust. 2 w związku z art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych „przez przyjęcie, że okres obliczonego dziesięciolecia liczony winien być od dnia 25 lutego 1991 r., nie zaś od dnia 14 września 1989 r.” oraz naruszenie art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. wobec: (a) „braku oceny oświadczenia woli zawartego w treści odpowiedzi na odwołanie ZUS II Oddział w W. z dnia 5.04.2000 r. w przedmiocie ustalenia początkowej daty dziesięcioletniego okresu, w którym liczony był pięcioletni okres składkowy i nieskładkowy” oraz (b) „braku szczegółowego wyliczenia w uzasadnieniu wyroku, jakie okresy uznane zostały przez Sąd Apelacyjny za nieskładkowe, co w efekcie doprowadziło do rachunkowego wyliczenia o treści ogólnej, że skarżący miał staż zatrudnienia wynoszący 4 lata 4 miesiące i 13 dni.” Równocześnie, jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania pełnomocnik skarżącego wskazał, iż: „Sąd Najwyższy poprzez swoje orzeczenie w sprawie niniejszej ujednolici orzecznictwo sądów powszechnych. Wskazane zostanie, jak należy interpretować zapis art. 58 ust. 2 ustawy z 17.12.1998 r. W szczególności konieczne jest ustalenie co ustawodawca rozumie pod pojęciem ‘ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę.’ Ponadto, konieczne jest także ustalenie zasady podawania szczegółowych obliczeń w poszczególnych latach dziesięciolecia, co wyeliminuje dowolności obliczeń i pozwoli na kontrolę ich dokonania.” W konsekwencji, w kasacji sformułowany został wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 grudnia 2002 r. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie trzy warunki: po pierwsze – jest niezdolny do pracy; po drugie – ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy; z tym jednak, że jeżeli niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała w wieku powyżej 30 lat, warunek ten uważa się za spełniony wówczas, gdy osiągnął on okres składkowy i

nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat, przy czym okres ten powinien przypadać: (a) w ciągu 10 lat przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę, o ile w dacie złożenia wniosku ubezpieczony jest już niezdolny do pracy lub (b) w ciągu 10 lat przed dniem powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych); po trzecie – jego niezdolność do pracy powstała nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania wskazanych w tym przepisie okresów składkowych oraz nieskładkowych; jednak wymagania tego nie stosuje się, gdy ubezpieczony mężczyzna udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat i jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że u wnioskodawcy, który wniosek o rentę zgłosił w dniu 14 września 1999 r., stwierdzona została całkowita niezdolność do pracy począwszy od dnia 25 lutego 2001 r., gdy był on już w wieku powyżej 30 lat. Równocześnie, z niekwestionowanych ustaleń faktycznych dokonanych w toku postępowania sądowego wynika, że: po pierwsze – wnioskodawca zakończył prowadzenie działalności gospodarczej w dniu 11 czerwca 1999 r. i dlatego składkę na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności opłacił do dnia 31 maja 1999 r.; a w tej sytuacji, skoro całkowita niezdolność do pracy stwierdzona została u wnioskodawcy nie wcześniej niż począwszy od dnia 25 lutego 2001 r., oznacza to, iż powstała ona już po upływie 18 miesięcy od ustania okresów składkowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych); oraz po drugie – ponieważ niezdolność wnioskodawcy do pracy powstała dopiero po dacie złożenia przez wnioskodawcę wniosku o rentę, a więc po dniu 14 września 1999 r., wymagany w wypadku wnioskodawcy co najmniej 5-letni okres składkowy i nieskładkowy powinien przypadać w ciągu ostatnich 10 lat przed powstaniem niezdolności do pracy wnioskodawcy, a więc w okresie 10 lat przed dniem 25 lutego 2001 r., czyli w okresie od dnia 26 lutego 1991 r. do dnia 25 lutego 2001 r.; tymczasem, w tym okresie wnioskodawca legitymuje się okresem składkowymi i nieskładkowym obejmującym łącznie jedynie 4 lata 4 miesiące i 13 dni, a to oznacza, że nie spełnia on ustawowego wymagania

określonego w art. 58 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co też trafnie stwierdził Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W tej sytuacji, podniesiony w kasacji zarzut naruszenia art. 57 ust. 2 w związku z art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dotyczący rzekomo błędnego zastosowanie tych przepisów w rozpoznawanej sprawie, okazał się bezzasadny. Bezprzedmiotowe okazały się również podniesione w kasacji zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c., ponieważ brak szczegółowego wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku 'jakie okresy w poszczególnych latach były okresami składkowymi i nieskładkowymi' nie może być uznany za uchybienie mogące stanowić podstawę dla stwierdzenia, że orzeczenie jest w tym zakresie błędne, zwłaszcza w sytuacji, gdy skarżący nie wykazał w kasacji, aby w okresie 10 lat przed powstaniem niezdolność do pracy wnioskodawcy, a więc w okresie 10 lat przed dniem 25 lutego 2001 r., posiadał on wymagany w jego wypadku co najmniej 5-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Teza:

Jeżeli niezdolność do pracy powstała u ubezpieczonego w wieku powyżej 30 lat, wówczas uważa się, że spełnia on określony w art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, gdy osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat, przy czym okres ten powinien przypadać: (a) w ciągu 10 lat przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę, o ile w dacie złożenia wniosku ubezpieczony jest już niezdolny do pracy; lub (b) w ciągu 10 lat przed dniem powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).